



SISÄASIAINMINISTERIÖ  
Rajavartio-osasto  
PL 3  
00131 Helsinki

Dnro 14/2013

16.5.2013

1 (3)

[rajavartiolaitos@raja.fi](mailto:rajavartiolaitos@raja.fi)  
[jaana.heikkinen@raja.fi](mailto:jaana.heikkinen@raja.fi)

Lausuntopyyntönnö: SM031:00/2012 (Rajavartiolaitos Dno/2012/4026)  
LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE RAJAVARTIOINTIA KOSKEVAN  
LAINSÄÄDÄNNÖN SEKÄ ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI

Suomen Asianajajaliitto (jatkossa Asianajajaliitto) lausuu otsikossa mainitusta  
hallituksen esityksestä kunnioittaen seuraavaa.

#### Yleistä

Rajavartiointia koskevan lainsäädännön sekä eräiden siihen liittyvien lakien tarkistamista koskevan hallituksen esityksen tavoitteina on ollut muun muassa tarkentaa rajavartiomiehen toimivaltuuksia voimankäyttöön, henkilötarkastuksiin, turva- ja turvallisuustarkastuksiin sekä rikostorjuntaan liittyen. Esityksestä on todettavissa, että siinä on pyritty yhdenmukaistamaan rajavartiolakia siten, että se on soveltuvien osin yhdenmukainen esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilakien kokonaisuudistuksissa tehtävien lainmuutosten kanssa. Edelleen hallituksen esityksestä on todettavissa, että esitöissä on korostettu perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja tärkeää merkitystä rajavartiotoiminnassa. Esityksen mukaan perus- ja ihmisoikeuksia vahvistava vaikutus on myös viranomaisten toimivaltuuksista säätäminen nykyistä tarkemmin ja täsmällisemmin sekä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevien säännösten nostaminen asetustasolta lakiin.

Asianajajaliitto suhtautuu esitykseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Ehdotuksessa on kuitenkin joitakin kohtia, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnittää huomiota ja toivoo, että nämä näkökohdat otettaisiin huomioon asian jatkovalmistelussa. Tässä lausunnossa otetaan kantaa erikseen seikkoihin, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnitettävän huomiota.

## Kannanotot

### *27 § Rajatapahtumaa sekä maahantulo- ja maastalähtöedellytyksiä koskeva tutkinta*

Kyseissä pykälässä on hyvin useilta kohdin viitattu soveltuvien osin poliisilaissa vastaavilta osin säädettyyn. Käytetty tapa viitata lainkohdassa useasti toisen lain vastaaviin lainkohtiin vaikeuttaa huomattavasti lain luettavuutta, vaikkakin se voi olla perusteltua systemaattisuuden ja tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi. Lain jatkovalmistelussa on kuitenkin perusteltua harkita sitä, paranisiko lain luettavuus, mikäli ainakin joiltain osin myös rajavartiolaikiin kirjoitettaisiin auki niiden pykälien sisältö, joihin nyt ollaan viittaamassa.

### *28 a § Henkilötarkastus rajavalvonnassa*

Yllä mainitun pykälän 2 momentissa ollaan säätämässä velvollisuudesta laatia henkilötarkastuksesta pöytäkirja, jossa toimituksen kulku selostettaisiin riittävällä tarkkuudella. Asianajajaliitto kannattaa ehdotusta ja pitää sitä sekä henkilötarkastuksen kohteeksi joutuvan että sen tekvän rajavartiomiehen oikeusturvaa parantavana.

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että rajanylitysliikenteen ja rajatarkastusten sujuvuuden varmistamiseksi pöytäkirjan tekemistä ei edellytetä, jos henkilötarkastus toimitetaan vain tutkimalla, mitä tarkastettavalla on päällysvaatteissaan tai mukana olevissa matkatavaroissaan taikka käsin tunnustelemalla tai teknistä laitetta käyttäen. Kannanotto on perusteltu, mutta lain jatkovalmisteluissa on syytä harkita, tulisiko myös tämä seikka mainita itse lakitekstissä eikä ainoastaan lain esitöissä.

### *28 b § Poistumisen estäminen*

Ehdotettu uusi pykälä rajavartiomiehen toimivaltuuksista estää henkilön poistuminen ja enimmillään määrätä henkilö pidettäväksi lukitussa tilassa 12 tuntia poistumisen estämiseksi, on poistumisen estämisen kohteeksi joutuvan henkilön oikeusturvan kannalta merkittävä toimivaltuus rajavartiomiehelle. Tällöin on tärkeää, että poistumisen estäminen tehdään tavalla, jolloin toimenpiteen perusteet on myöhemmin todettavissa ja menettelyn oikeutusta on mahdollisuus arvioida ulkopuolisin silmin.

Lain jatkovalmistelussa on perusteltua pohtia sitä, miten pykälässä mainitun toimenpiteen mukainen menettely tulee pöytäkirjatuksi, jolloin sen kohteeksi joutunut henkilö voi saattaa toimenpiteen oikeutuksen ulkopuolisen tahon arvioitavaksi.

### *35 § Rajavartiomiehen voimakeinot*

Asianajajaliitto pitää perusteltuna sitä, että rajavartiomiehen voimakeinojen käyttöä ja erityisesti oikeudesta hätävarjeluun säädetään siten, että se vastaa korkeimman oikeuden ratkaisukäytännössään omaksumaa linjaa.

*35 b § Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen*

*35 c § Ampuma-aseen käyttö*

*35 d § Sitominen*

Yllä todetuista rajavartiomiehen eriasteisista voimakeinojen käyttömahdollisuuksista ei ole aiemmin säädetty lailla, vaan alempitaisoisilla sisäasiainministeriön antamilla asetuksilla. Kuten lain esitöissä on todettu, voimakeinojen käyttöä koskevat säännökset mukaan lukien ampuma-aseen käyttö otettaisiin lakiin sen yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin ulottuvien vaikutusten takia.

Asianajajaliitto pitää perusteltuna, että kaikki viranomaisille annettu oikeus käyttää voimakeinoja säädellään laintasoisesti, jolloin oikeusturvakysymykset tulevat asianmukaisesti huomioituiksi.

Helsingissä 16. toukokuuta 2013

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO



Mika Ilveskero

Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Asianajaja Jouko Pelkonen, Asianajotoimisto Apajalahti, Etelämäki, Pelkonen & Niemi Oy, Helsinki

*Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.*



SISÄASIAINMINISTERIÖ  
Rajavartio-osasto  
PL 3  
00131 Helsinki

Dnro 14/2013

16.5.2013

1 (3)

[rajavartiolaitos@raja.fi](mailto:rajavartiolaitos@raja.fi)  
[jaana.heikkinen@raja.fi](mailto:jaana.heikkinen@raja.fi)

Lausuntopyyntönnö: SM031:00/2012 (Rajavartiolaitos Dno/2012/4026)  
LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE RAJAVARTIOINTIA KOSKEVAN  
LAINSÄÄDÄNNÖN SEKÄ ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI

Suomen Asianajajaliitto (jatkossa Asianajajaliitto) lausuu otsikossa mainitusta  
hallituksen esityksestä kunnioittaen seuraavaa.

#### Yleistä

Rajavartiointia koskevan lainsäädännön sekä eräiden siihen liittyvien lakien tarkistamista koskevan hallituksen esityksen tavoitteina on ollut muun muassa tarkentaa rajavartiomiehen toimivaltuuksia voimankäyttöön, henkilötarkastuksiin, turva- ja turvallisuustarkastuksiin sekä rikostorjuntaan liittyen. Esityksestä on todettavissa, että siinä on pyritty yhdenmukaistamaan rajavartiolakia siten, että se on soveltuvien osin yhdenmukainen esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilakien kokonaisuudistuksissa tehtävien lainmuutosten kanssa. Edelleen hallituksen esityksestä on todettavissa, että esitöissä on korostettu perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja tärkeää merkityä rajavartiotoiminnassa. Esityksen mukaan perus- ja ihmisoikeuksia vahvistava vaikutus on myös viranomaisten toimivaltuuksista säätäminen nykyistä tarkemmin ja täsmällisemmin sekä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevien säännösten nostaminen asetustasolta lakiin.

Asianajajaliitto suhtautuu esitykseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Ehdotuksessa on kuitenkin joitakin kohtia, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnittää huomiota ja toivoo, että nämä näkökohdat otettaisiin huomioon asian jatkovalmistelussa. Tässä lausunnossa otetaan kantaa erikseen seikkoihin, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnitettävän huomiota.

## Kannanotot

### *27 § Rajatapahtumaa sekä maahantulo- ja maastalähtöedellytyksiä koskeva tutkinta*

Kyseissä pykälässä on hyvin useilta kohdin viitattu soveltuvien osin poliisilaissa vastaavilta osin säädettyyn. Käytetty tapa viitata lainkohdassa useasti toisen lain vastaaviin lainkohtiin vaikeuttaa huomattavasti lain luettavuutta, vaikkakin se voi olla perusteltua systemaattisuuden ja tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi. Lain jatkovalmistelussa on kuitenkin perusteltua harkita sitä, paranisiko lain luettavuus, mikäli ainakin joiltain osin myös rajavartiolaikiin kirjoitettaisiin auki niiden pykälien sisältö, joihin nyt ollaan viittaamassa.

### *28 a § Henkilötarkastus rajavalvonnassa*

Yllä mainitun pykälän 2 momentissa ollaan säätämässä velvollisuudesta laatia henkilötarkastuksesta pöytäkirja, jossa toimituksen kulku selostettaisiin riittävällä tarkkuudella. Asianajajaliitto kannattaa ehdotusta ja pitää sitä sekä henkilötarkastuksen kohteeksi joutuvan että sen tekävän rajavartiomiehen oikeusturvaa parantavana.

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että rajanylitysliikenteen ja rajatarkastusten sujuvuuden varmistamiseksi pöytäkirjan tekemistä ei edellytetä, jos henkilötarkastus toimitetaan vain tutkimalla, mitä tarkastettavalla on päällysvaatteissaan tai mukana olevissa matkatavaroissaan taikka käsin tunnustelemalla tai teknistä laitetta käyttäen. Kannanotto on perusteltu, mutta lain jatkovalmisteluissa on syytä harkita, tulisiko myös tämä seikka mainita itse lakitekstissä eikä ainoastaan lain esitöissä.

### *28 b § Poistumisen estäminen*

Ehdotettu uusi pykälä rajavartiomiehen toimivaltuuksista estää henkilön poistuminen ja enimmillään määrätä henkilö pidettäväksi lukitussa tilassa 12 tuntia poistumisen estämiseksi, on poistumisen estämisen kohteeksi joutuvan henkilön oikeusturvan kannalta merkittävä toimivaltuus rajavartiomiehelle. Tällöin on tärkeää, että poistumisen estäminen tehdään tavalla, jolloin toimenpiteen perusteet on myöhemmin todettavissa ja menettelyn oikeutusta on mahdollisuus arvioida ulkopuolisin silmin.

Lain jatkovalmistelussa on perusteltua pohtia sitä, miten pykälässä mainitun toimenpiteen mukainen menettely tulee pöytäkirjatuksi, jolloin sen kohteeksi joutunut henkilö voi saattaa toimenpiteen oikeutuksen ulkopuolisen tahon arvioitavaksi.

### *35 § Rajavartiomiehen voimakeinot*

Asianajajaliitto pitää perusteltuna sitä, että rajavartiomiehen voimakeinojen käyttöä ja erityisesti oikeudesta hätävarjeluun säädetään siten, että se vastaa korkeimman oikeuden ratkaisukäytännössään omaksumaa linjaa.

*35 b § Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen*

*35 c § Ampuma-aseen käyttö*

*35 d § Sitominen*

Yllä todetuista rajavartiomiehen eriasteisista voimakeinojen käyttömahdollisuuksista ei ole aiemmin säädetty lailla, vaan alempitaisoisilla sisäasiainministeriön antamilla asetuksilla. Kuten lain esitöissä on todettu, voimakeinojen käyttöä koskevat säännökset mukaan lukien ampuma-aseen käyttö otettaisiin lakiin sen yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin ulottuvien vaikutusten takia.

Asianajajaliitto pitää perusteltuna, että kaikki viranomaisille annettu oikeus käyttää voimakeinoja säädellään laintasoisesti, jolloin oikeusturvakysymykset tulevat asianmukaisesti huomioituiksi.

Helsingissä 16. toukokuuta 2013

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO



Mika Ilveskero

Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Asianajaja Jouko Pelkonen, Asianajotoimisto Apajalahti, Etelämäki, Pelkonen & Niemi Oy, Helsinki

*Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.*



SISÄASIAINMINISTERIÖ  
Rajavartio-osasto  
PL 3  
00131 Helsinki

Dnro 14/2013

16.5.2013

1 (3)

[rajavartiolaitos@raja.fi](mailto:rajavartiolaitos@raja.fi)  
[jaana.heikkinen@raja.fi](mailto:jaana.heikkinen@raja.fi)

Lausuntopyyntönnö: SM031:00/2012 (Rajavartiolaitos Dno/2012/4026)  
LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE RAJAVARTIOINTIA KOSKEVAN  
LAINSÄÄDÄNNÖN SEKÄ ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI

Suomen Asianajajaliitto (jatkossa Asianajajaliitto) lausuu otsikossa mainitusta  
hallituksen esityksestä kunnioittaen seuraavaa.

#### Yleistä

Rajavartiointia koskevan lainsäädännön sekä eräiden siihen liittyvien lakien tarkistamista koskevan hallituksen esityksen tavoitteina on ollut muun muassa tarkentaa rajavartiomiehen toimivaltuuksia voimankäyttöön, henkilötarkastuksiin, turva- ja turvallisuustarkastuksiin sekä rikostorjuntaan liittyen. Esityksestä on todettavissa, että siinä on pyritty yhdenmukaistamaan rajavartiolakia siten, että se on soveltuvien osin yhdenmukainen esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilakien kokonaisuudistuksissa tehtävien lainmuutosten kanssa. Edelleen hallituksen esityksestä on todettavissa, että esitöissä on korostettu perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja tärkeää merkityä rajavartiotoiminnassa. Esityksen mukaan perus- ja ihmisoikeuksia vahvistava vaikutus on myös viranomaisten toimivaltuuksista säätäminen nykyistä tarkemmin ja täsmällisemmin sekä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevien säännösten nostaminen asetustasolta lakiin.

Asianajajaliitto suhtautuu esitykseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Ehdotuksessa on kuitenkin joitakin kohtia, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnittää huomiota ja toivoo, että nämä näkökohdat otettaisiin huomioon asian jatkovalmistelussa. Tässä lausunnossa otetaan kantaa erikseen seikkoihin, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnitettävän huomiota.

## Kannanotot

### *27 § Rajatapahtumaa sekä maahantulo- ja maastalähtöedellytyksiä koskeva tutkinta*

Kyseissä pykälässä on hyvin useilta kohdin viitattu soveltuvien osin poliisilaissa vastaavilta osin säädettyyn. Käytetty tapa viitata lainkohdassa useasti toisen lain vastaaviin lainkohtiin vaikeuttaa huomattavasti lain luettavuutta, vaikkakin se voi olla perusteltua systemaattisuuden ja tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi. Lain jatkovalmistelussa on kuitenkin perusteltua harkita sitä, paranisiko lain luettavuus, mikäli ainakin joiltain osin myös rajavartiolaikiin kirjoitettaisiin auki niiden pykälien sisältö, joihin nyt ollaan viittaamassa.

### *28 a § Henkilötarkastus rajavalvonnassa*

Yllä mainitun pykälän 2 momentissa ollaan säätämässä velvollisuudesta laatia henkilötarkastuksesta pöytäkirja, jossa toimituksen kulku selostettaisiin riittävällä tarkkuudella. Asianajajaliitto kannattaa ehdotusta ja pitää sitä sekä henkilötarkastuksen kohteeksi joutuvan että sen tekävän rajavartiomiehen oikeusturvaa parantavana.

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että rajanylitysliikenteen ja rajatarkastusten sujuvuuden varmistamiseksi pöytäkirjan tekemistä ei edellytettäisi, jos henkilötarkastus toimitetaan vain tutkimalla, mitä tarkastettavalla on päällysvaatteissaan tai mukana olevissa matkatavaroissaan taikka käsin tunnustelemalla tai teknistä laitetta käyttäen. Kannanotto on perusteltu, mutta lain jatkovalmisteluissa on syytä harkita, tulisiko myös tämä seikka mainita itse lakitekstissä eikä ainoastaan lain esitöissä.

### *28 b § Poistumisen estäminen*

Ehdotettu uusi pykälä rajavartiomiehen toimivaltuuksista estää henkilön poistuminen ja enimmillään määrätä henkilö pidettäväksi lukitussa tilassa 12 tuntia poistumisen estämiseksi, on poistumisen estämisen kohteeksi joutuvan henkilön oikeusturvan kannalta merkittävä toimivaltuus rajavartiomiehelle. Tällöin on tärkeää, että poistumisen estäminen tehdään tavalla, jolloin toimenpiteen perusteet on myöhemmin todettavissa ja menettelyn oikeutusta on mahdollisuus arvioida ulkopuolisin silmin.

Lain jatkovalmistelussa on perusteltua pohtia sitä, miten pykälässä mainitun toimenpiteen mukainen menettely tulee pöytäkirjatuksi, jolloin sen kohteeksi joutunut henkilö voi saattaa toimenpiteen oikeutuksen ulkopuolisen tahon arvioitavaksi.

### *35 § Rajavartiomiehen voimakeinot*

Asianajajaliitto pitää perusteltuna sitä, että rajavartiomiehen voimakeinojen käyttöä ja erityisesti oikeudesta hätävarjeluun säädetään siten, että se vastaa korkeimman oikeuden ratkaisukäytännössään omaksumaa linjaa.

*35 b § Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen*

*35 c § Ampuma-aseen käyttö*

*35 d § Sitominen*

Yllä todetuista rajavartiomiehen eriasteisista voimakeinojen käyttömahdollisuuksista ei ole aiemmin säädetty lailla, vaan alempitaisoisilla sisäasiainministeriön antamilla asetuksilla. Kuten lain esitöissä on todettu, voimakeinojen käyttöä koskevat säännökset mukaan lukien ampuma-aseen käyttö otettaisiin lakiin sen yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin ulottuvien vaikutusten takia.

Asianajajaliitto pitää perusteltuna, että kaikki viranomaisille annettu oikeus käyttää voimakeinoja säädellään laintasoisesti, jolloin oikeusturvakysymykset tulevat asianmukaisesti huomioituiksi.

Helsingissä 16. toukokuuta 2013

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO



Mika Ilveskero

Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Asianajaja Jouko Pelkonen, Asianajotoimisto Apajalahti, Etelämäki, Pelkonen & Niemi Oy, Helsinki

*Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.*



SISÄASIAINMINISTERIÖ  
Rajavartio-osasto  
PL 3  
00131 Helsinki

Dnro 14/2013

16.5.2013

1 (3)

[rajavartiolaitos@raja.fi](mailto:rajavartiolaitos@raja.fi)  
[jaana.heikkinen@raja.fi](mailto:jaana.heikkinen@raja.fi)

Lausuntopyyntönnö: SM031:00/2012 (Rajavartiolaitos Dno/2012/4026)  
LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE RAJAVARTIOINTIA KOSKEVAN  
LAINSÄÄDÄNNÖN SEKÄ ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI

Suomen Asianajajaliitto (jatkossa Asianajajaliitto) lausuu otsikossa mainitusta  
hallituksen esityksestä kunnioittaen seuraavaa.

#### Yleistä

Rajavartiointia koskevan lainsäädännön sekä eräiden siihen liittyvien lakien tarkistamista koskevan hallituksen esityksen tavoitteina on ollut muun muassa tarkentaa rajavartiomiehen toimivaltuuksia voimankäyttöön, henkilötarkastuksiin, turva- ja turvallisuustarkastuksiin sekä rikostorjuntaan liittyen. Esityksestä on todettavissa, että siinä on pyritty yhdenmukaistamaan rajavartiolakia siten, että se on soveltuvien osin yhdenmukainen esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilakien kokonaisuudistuksissa tehtävien lainmuutosten kanssa. Edelleen hallituksen esityksestä on todettavissa, että esitöissä on korostettu perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja tärkeää merkityä rajavartiotoiminnassa. Esityksen mukaan perus- ja ihmisoikeuksia vahvistava vaikutus on myös viranomaisten toimivaltuuksista säätäminen nykyistä tarkemmin ja täsmällisemmin sekä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevien säännösten nostaminen asetustasolta lakiin.

Asianajajaliitto suhtautuu esitykseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Ehdotuksessa on kuitenkin joitakin kohtia, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnittää huomiota ja toivoo, että nämä näkökohdat otettaisiin huomioon asian jatkovalmistelussa. Tässä lausunnossa otetaan kantaa erikseen seikkoihin, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnitettävän huomiota.

## Kannanotot

### *27 § Rajatapahtumaa sekä maahantulo- ja maastalähtöedellytyksiä koskeva tutkinta*

Kyseissä pykälässä on hyvin useilta kohdin viitattu soveltuvien osin poliisilaissa vastaavilta osin säädettyyn. Käytetty tapa viitata lainkohdassa useasti toisen lain vastaaviin lainkohtiin vaikeuttaa huomattavasti lain luettavuutta, vaikkakin se voi olla perusteltua systemaattisuuden ja tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi. Lain jatkovalmistelussa on kuitenkin perusteltua harkita sitä, paranisiko lain luettavuus, mikäli ainakin joiltain osin myös rajavartiolaikiin kirjoitettaisiin auki niiden pykälien sisältö, joihin nyt ollaan viittaamassa.

### *28 a § Henkilötarkastus rajavalvonnassa*

Yllä mainitun pykälän 2 momentissa ollaan säätämässä velvollisuudesta laatia henkilötarkastuksesta pöytäkirja, jossa toimituksen kulku selostettaisiin riittävällä tarkkuudella. Asianajajaliitto kannattaa ehdotusta ja pitää sitä sekä henkilötarkastuksen kohteeksi joutuvan että sen tekävän rajavartiomiehen oikeusturvaa parantavana.

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että rajanylitysliikenteen ja rajatarkastusten sujuvuuden varmistamiseksi pöytäkirjan tekemistä ei edellytetä, jos henkilötarkastus toimitetaan vain tutkimalla, mitä tarkastettavalla on päällysvaatteissaan tai mukana olevissa matkatavaroissaan taikka käsin tunnustelemalla tai teknistä laitetta käyttäen. Kannanotto on perusteltu, mutta lain jatkovalmisteluissa on syytä harkita, tulisiko myös tämä seikka mainita itse lakitekstissä eikä ainoastaan lain esitöissä.

### *28 b § Poistumisen estäminen*

Ehdotettu uusi pykälä rajavartiomiehen toimivaltuuksista estää henkilön poistuminen ja enimmillään määrätä henkilö pidettäväksi lukitussa tilassa 12 tuntia poistumisen estämiseksi, on poistumisen estämisen kohteeksi joutuvan henkilön oikeusturvan kannalta merkittävä toimivaltuus rajavartiomiehelle. Tällöin on tärkeää, että poistumisen estäminen tehdään tavalla, jolloin toimenpiteen perusteet on myöhemmin todettavissa ja menettelyn oikeutusta on mahdollisuus arvioida ulkopuolisin silmin.

Lain jatkovalmistelussa on perusteltua pohtia sitä, miten pykälässä mainitun toimenpiteen mukainen menettely tulee pöytäkirjatuksi, jolloin sen kohteeksi joutunut henkilö voi saattaa toimenpiteen oikeutuksen ulkopuolisen tahon arvioitavaksi.

### *35 § Rajavartiomiehen voimakeinot*

Asianajajaliitto pitää perusteltuna sitä, että rajavartiomiehen voimakeinojen käyttöä ja erityisesti oikeudesta hätävarjeluun säädetään siten, että se vastaa korkeimman oikeuden ratkaisukäytännössään omaksumaa linjaa.

*35 b § Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen*

*35 c § Ampuma-aseen käyttö*

*35 d § Sitominen*

Yllä todetuista rajavartiomiehen eriasteisista voimakeinojen käyttömahdollisuuksista ei ole aiemmin säädetty lailla, vaan alempitaisoisilla sisäasiainministeriön antamilla asetuksilla. Kuten lain esitöissä on todettu, voimakeinojen käyttöä koskevat säännökset mukaan lukien ampuma-aseen käyttö otettaisiin lakiin sen yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin ulottuvien vaikutusten takia.

Asianajajaliitto pitää perusteltuna, että kaikki viranomaisille annettu oikeus käyttää voimakeinoja säädellään laintasoisesti, jolloin oikeusturvakysymykset tulevat asianmukaisesti huomioituiksi.

Helsingissä 16. toukokuuta 2013

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO



Mika Ilveskero

Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Asianajaja Jouko Pelkonen, Asianajotoimisto Apajalahti, Etelämäki, Pelkonen & Niemi Oy, Helsinki

*Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.*



SISÄASIAINMINISTERIÖ  
Rajavartio-osasto  
PL 3  
00131 Helsinki

Dnro 14/2013

16.5.2013

1 (3)

[rajavartiolaitos@raja.fi](mailto:rajavartiolaitos@raja.fi)  
[jaana.heikkinen@raja.fi](mailto:jaana.heikkinen@raja.fi)

Lausuntopyyntönnö: SM031:00/2012 (Rajavartiolaitos Dno/2012/4026)  
LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE RAJAVARTIOINTIA KOSKEVAN  
LAINSÄÄDÄNNÖN SEKÄ ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI

Suomen Asianajajaliitto (jatkossa Asianajajaliitto) lausuu otsikossa mainitusta  
hallituksen esityksestä kunnioittaen seuraavaa.

#### Yleistä

Rajavartiointia koskevan lainsäädännön sekä eräiden siihen liittyvien lakien tarkistamista koskevan hallituksen esityksen tavoitteina on ollut muun muassa tarkentaa rajavartiomiehen toimivaltuuksia voimankäyttöön, henkilötarkastuksiin, turva- ja turvallisuustarkastuksiin sekä rikostorjuntaan liittyen. Esityksestä on todettavissa, että siinä on pyritty yhdenmukaistamaan rajavartiolakia siten, että se on soveltuvien osin yhdenmukainen esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilakien kokonaisuudistuksissa tehtävien lainmuutosten kanssa. Edelleen hallituksen esityksestä on todettavissa, että esitöissä on korostettu perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja tärkeää merkityä rajavartiotoiminnassa. Esityksen mukaan perus- ja ihmisoikeuksia vahvistava vaikutus on myös viranomaisten toimivaltuuksista säätäminen nykyistä tarkemmin ja täsmällisemmin sekä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevien säännösten nostaminen asetustasolta lakiin.

Asianajajaliitto suhtautuu esitykseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Ehdotuksessa on kuitenkin joitakin kohtia, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnittää huomiota ja toivoo, että nämä näkökohdat otettaisiin huomioon asian jatkovalmistelussa. Tässä lausunnossa otetaan kantaa erikseen seikkoihin, joihin Asianajajaliitto haluaa kiinnitettävän huomiota.

## Kannanotot

### *27 § Rajatapahtumaa sekä maahantulo- ja maastalähtöedellytyksiä koskeva tutkinta*

Kyseissä pykälässä on hyvin useilta kohdin viitattu soveltuvien osin poliisilaissa vastaavilta osin säädettyyn. Käytetty tapa viitata lainkohdassa useasti toisen lain vastaaviin lainkohtiin vaikeuttaa huomattavasti lain luettavuutta, vaikkakin se voi olla perusteltua systemaattisuuden ja tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi. Lain jatkovalmistelussa on kuitenkin perusteltua harkita sitä, paranisiko lain luettavuus, mikäli ainakin joiltain osin myös rajavartiolaikiin kirjoitettaisiin auki niiden pykälien sisältö, joihin nyt ollaan viittaamassa.

### *28 a § Henkilötarkastus rajavalvonnassa*

Yllä mainitun pykälän 2 momentissa ollaan säätämässä velvollisuudesta laatia henkilötarkastuksesta pöytäkirja, jossa toimituksen kulku selostettaisiin riittävällä tarkkuudella. Asianajajaliitto kannattaa ehdotusta ja pitää sitä sekä henkilötarkastuksen kohteeksi joutuvan että sen tekävän rajavartiomiehen oikeusturvaa parantavana.

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että rajanylitysliikenteen ja rajatarkastusten sujuvuuden varmistamiseksi pöytäkirjan tekemistä ei edellytettäisi, jos henkilötarkastus toimitetaan vain tutkimalla, mitä tarkastettavalla on päällysvaatteissaan tai mukana olevissa matkatavaroissaan taikka käsin tunnustelemalla tai teknistä laitetta käyttäen. Kannanotto on perusteltu, mutta lain jatkovalmisteluissa on syytä harkita, tulisiko myös tämä seikka mainita itse lakitekstissä eikä ainoastaan lain esitöissä.

### *28 b § Poistumisen estäminen*

Ehdotettu uusi pykälä rajavartiomiehen toimivaltuuksista estää henkilön poistuminen ja enimmillään määrätä henkilö pidettäväksi lukitussa tilassa 12 tuntia poistumisen estämiseksi, on poistumisen estämisen kohteeksi joutuvan henkilön oikeusturvan kannalta merkittävä toimivaltuus rajavartiomiehelle. Tällöin on tärkeää, että poistumisen estäminen tehdään tavalla, jolloin toimenpiteen perusteet on myöhemmin todettavissa ja menettelyn oikeutusta on mahdollisuus arvioida ulkopuolisin silmin.

Lain jatkovalmistelussa on perusteltua pohtia sitä, miten pykälässä mainitun toimenpiteen mukainen menettely tulee pöytäkirjatuksi, jolloin sen kohteeksi joutunut henkilö voi saattaa toimenpiteen oikeutuksen ulkopuolisen tahon arvioitavaksi.

### *35 § Rajavartiomiehen voimakeinot*

Asianajajaliitto pitää perusteltuna sitä, että rajavartiomiehen voimakeinojen käyttöä ja erityisesti oikeudesta hätävarjeluun säädetään siten, että se vastaa korkeimman oikeuden ratkaisukäytännössään omaksumaa linjaa.

*35 b § Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen*

*35 c § Ampuma-aseen käyttö*

*35 d § Sitominen*

Yllä todetuista rajavartiomiehen eriasteisista voimakeinojen käyttömahdollisuuksista ei ole aiemmin säädetty lailla, vaan alempitaisoisilla sisäasiainministeriön antamilla asetuksilla. Kuten lain esitöissä on todettu, voimakeinojen käyttöä koskevat säännökset mukaan lukien ampuma-aseen käyttö otettaisiin lakiin sen yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin ulottuvien vaikutusten takia.

Asianajajaliitto pitää perusteltuna, että kaikki viranomaisille annettu oikeus käyttää voimakeinoja säädellään laintasoisesti, jolloin oikeusturvakysymykset tulevat asianmukaisesti huomioituiksi.

Helsingissä 16. toukokuuta 2013

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO



Mika Ilveskero

Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Asianajaja Jouko Pelkonen, Asianajotoimisto Apajalahti, Etelämäki, Pelkonen & Niemi Oy, Helsinki

*Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.*